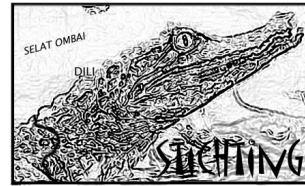

Stichting Vrij Oost Timor Jaarverslag 2019

- activiteiten en financieel jaarverslag -

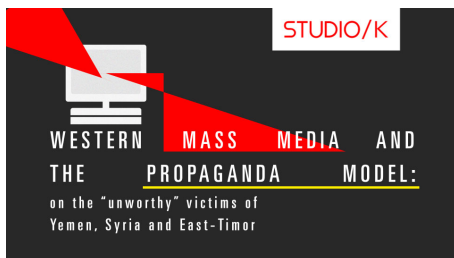
VRIJ OOST TIMOR

ACTIVITEITEN

Januari / februari

Er werd gestaag doorgewerkt aan het boek van Eddy Korwa *De verstekeling*: vertellen, schrijven, rubriceren, herschrijven, illustraties sorteren enzovoorts, enzovoorts.

Stichting Vrij Oost Timor was op 9 februari in Zutphen vertegenwoordigd tijdens de lancering van de roman *Norman* van Merel Hubatka, gebaseerd op het verhaal van haar vader.

Op 28 februari vond in Studio K te Amsterdam een paneldiscussie plaats met als thema: *Westerse massamedia: de "onwaardige" slachtoffers in Jemen, Syrië en Oost-Timor*. De sprekers van de avond waren Emiel Martens, assistent professor Media Studies aan de Universiteit van Amsterdam, Sheher Khan, politiek wetenschapper gespecialiseerd in de Islamitische wereld en Endie van Binsbergen namens Stichting Vrij Oost Timor.

Maart / april

Er is contact gelegd met Reinier de Lang van Stichting HAPIN voor de vormgeving en de druk van dit boek. We streven ernaar om eind dit jaar het boek te kunnen publiceren.

Op 13 april was onze stichting vertegenwoordigd in Elst (Overbetuwe) tijdens de intocht van de Molukse Ride Out. Deze *peringatan* met honderden motorrijders langs diverse Molukse wijken vraagt jaarlijks aandacht voor de Molukse politieke gevangenen die lange straffen uitzitten voor het openlijk uiten van hun mening. De motorrijders zamelen geld in voor de ondersteuning van deze politieke gevangenen en voor medische hulpverlening op de Molukken.

Datzelfde weekend kregen we bezoek van de Oosttimorees Odina da Costa – op voorstel van onze samenwerkingspartner in Dili, Sisto dos Santos. Odino verbleef drie dagen in Utrecht en heeft zich georiënteerd op het netwerk en de activiteiten van onze stichting.

Mei / juni / juli

In plaats van éénmaal per week, werd nu op twee tot drie dagen per week Eddy Korwa aan het boek *De verstekeling* gewerkt, tot aan de voltooiing van zijn boek. De laatste loodjes!

In Viqueque bestede het lokale team van Radio Povo Viqueque middels hun uitzending op 24 juni aandacht aan 15 jaar radiosignaal!

Augustus

Op 8 augustus was het manuscript voor het boek van Eddy Korwa geheel afgerond en alle illustraties gesorteerd. Diezelfde week werd al het materiaal digitaal overgedragen aan Reinier de Lang en de door onze stichting reeds geworven fondsen voor de uitgave van dit boek werden overgedragen aan Stichting Hapin. Zie details: financieel verslag.

Voorzitter Endie van Binsbergen ontving twee uitnodigingen voor de 20e verjaardag van het Referendum in Oost Timor: één van de *People's Committee* om deel te nemen aan de Solidarity Conference en één van de regering van Oost Timor om als VIP de officiële aangelegenheden en de ceremonie op Tasi Tolu bij de wonen.

Agenda bá FESTIVAL SOLIDARIDADE 27-29 Agustu 2019
HAMETIN SOLIDARIDADE BA AUTO-DETERMINASAUN NO JUSTISA SISIÁL

LORON DARSUK - ABERTURA FEIRA AITAN LOKÁL
27 AGOSTU - JARDIN BORJA - MOTALL

- TOUR BA BELUN SOLIDARIDADE INTERNASIONAL SIRA BA FATIN ISTORIKU SIRA

*****TUUR KEDAS HO EVENTU PARALELU*****

LORON DARSUK
28 AGOSTU - KUARTA, 28 AGOSTU

ABERTURA KONFERENSIA - TUKU O DADER IHA JARDIN BORJA (MOTALL)
MUSI: SR. JOSE RAMOS HORTA

PANEL 1. SOLIDARIDADE BA AUTO-DETERMINASAUN
9.30AM - 10.30 AM - JARDIN BORJA

1. MANA LU - WISAIN IREJA BA TRANSFORMASAUN SISIÁL
2. JOHN MILLER - ETAN NIA SERVICU BA SOLIDARIDADE
3. PAPANG HIDAYAT - AMNESTY INTERNATIONAL
4. PEDRO PINTO LEITE (IPJET) - WESTERN SAHARA

PANEL 2. KONSEKUSIA MUSI DEZENVOLVIMTU INDUSTRIA ESTRATIVA
10 AM - 11 AM - JARDIN BORJA

1. BANG SAMRO - SUS MICLAT APSET MUSI FELINA
2. ASESU BA REE MDS - MANUEL MONTEIRO FERNADES (HAK) NO MARTA DA SILVA (LA'O HAMUTUK)
2. ZEUSA - STOP ADANI (AUSTRALIA)
3. SOBERANIA AI-HAN NO REFORMA AGRICULTURA - EGO LEMOS PERMATIL

PANEL 3. EMA LAKON FORSADU
12PM - 4.30 - SALAUN HAK

1. MONICA SCHLECHER - ASENHAUS FOUNDATION (ELEMAA)
2. MANUELA LEONG - ACERTY
3. SISTO LAKARRA - ASOSIASAUN HAK
4. HELEN HILL - MOVIMTU SOLIDARIDADE ULUK NO AGORA (EIS KEPI ASOSIASAUN AUSTRALIA - TL)

PANEL 4. SERVICU INDIANTE NO SERVICU DOMESTIKU
2PM - 4.30 - SALAUN LUTA HAMUTUK

1. ELIZABET ARAUJO - APHEDA TIMOR-LESTE
2. AAREDO NIA - SINDIKATUN
3. BREE ELIZABETH - UNIAUN INFORMAL BA SERVICU N'IN SIRA (LA'O HAMUTUK)

PANEL 5. EKONOMIA, SISIÁL NO JUSTISA
2PM - 4.30 - SALAUN LUTA HAMUTUK

1. ESTERANUS COLI - NATKALAN INSTITUTE
2. GREATER SUNRISE NO PROJETU TASI MANG, LA'O HAMUTUK - FERE GOMES
3. LEU VASCONCELOS - EKONOMIA NO SISIÁL - PERSPETIVA THEOLOGIA

LORON NATUK, 1. MARSA POPULÁR (TEMPU SEI INFORMA FILA FALI)
29 AGOSTU

1. SIKUN
2. SIKUN
3. MUSIC CONCERT - KONSERTU POPULÁR

INVITATION

The Organising Committee for the 20th Anniversary Celebration of the Referendum (Popular Consultation) and INTERFET Mission, has the honour of inviting you to attend the official ceremony of the **Celebrations for the 20th Anniversary of the Referendum (Popular Consultation) of 30 August 1999**

Date: 30 August 2019
Location: Tasi Tolu, Dili, Timor-Leste
When: 18.00

RSVP: Organising Committee
secretariado.co@gfm.tl/+670 77425544
Dress code: Formal

Please present this invitation for entry to the event.
Program available at: www.timor-leste.gov.tl

E-087

As well as marking the anniversary of the birth of our nation, the 20th Anniversary of the Referendum is a special occasion to acknowledge the role that our friends and supporters, such as the international solidarity groups, have played in our struggle for independence and subsequent development.

Beide uitnodigingen werden aangenomen en bevestigd. Gezien de kosten die een vliegreis met zich meebrengen, zowel financieel als milieubelastend, werd besloten om de reis te combineren met een werkbezoek aan onze projecten en samenwerkingspartners in Oost Timor.

Met dank aan financiële bijdragen van diverse donateurs konden op korte termijn alle regelingen worden getroffen om op 15 augustus af te reizen naar Oost Timor. Zie details: financieel verslag.

De programma's van beide uitnodigingen hadden enige overlapping. Met andere genodigden, veelal oude bekenden uit de solidariteitsbeweging, werd afgewogen hoe alle onderdelen zó te verdelen dat we goed vertegenwoordigd waren en de informatie met elkaar konden delen.

Hieronder een overzicht van de programmaonderdelen waar Endie aan heeft deelgenomen:

Solidarity Conference

27 augustus: presentatie over vrouwelijke slachtoffers van de bezettingsperiode en de geringe erkenning voor hun huidige posities in de Timorese samenleving, gevolgd door een tour langs de locaties waar de drie ervaringsdeskundige sprekers hun martelingen hadden ondergaan. Na de lunch werd een bezoek gebracht aan de school van veteraan Kasian en de kliniek van Mana Lu. De dag was georganiseerd door de Timorese vrouwenorganisatie [Acbit](#)

28 augustus: officiële opening van de conferentie door Dr. José Ramos-Horta, gevolgd door twee paneldiscussies m.b.t. International Solidarity en Verantwoorde Landbouwhervorming. In de middag vonden diverse workshops plaats. Endie nam deel aan de workshop Impunity and Forced Disappearance, georganiseerd door de Timorese mensenrechtenorganisatie [HAK](#).

29 augustus, avond: presentatie en ondertekenen van de bevindingen en aanbevelingen in de Joint Statement van de conferentie. Gevolgd door het Solidarity Concert in het park Jardim.

Official Celebrations of the 20th Anniversary of the Referendum

29 augustus, middag: Round Table Discussion on Timor-Leste's Reconciliation Journey door het [Centro Nacional Chega](#) in de voormalige Balide gevangenis. De discussie werd voorafgegaan door de aangrijpende nieuwe film van Max Stahl: *Resistir é Vencer*.

30 augustus: ontvangst met lunch door premier Taur Matan Ruak in de aula van het Ministerie van Financiën. Gevolgd door de grote ceremonie op Tasi Tolu, met optredens van culturele groepen, toespraak van president Lu'Olo, uitreiking van de Medals of Honour en een tribute aan de International Solidarity Groups met een vertolking van het lied *Ai Timor* door Luis Represas (Trovante). De ceremonie werd afgesloten met vuurwerk en een concert. Voor de genodigde solidariteitsmensen was er na afloop een buffet en ontmoeting met Xanana Gusmão.

Foto's boven, 28 aug: José Ramos-Horta tijdens de opening van de conferentie en Mana Lu aan het woord tijdens de paneldiscussie. Foto's onder, 30 aug: Endie van Binsbergen en Carlos Semedo (van Agir por Timor) met premier Taur Matan Ruak en een omhelzing met Xanana Gusmão na de ceremonie op Tasi Tolu.

September

Endie bezocht het kantoor van JSMP (Judicial System Monitoring Program), waar zij in 2009 een betaalde functie had als Outreach Advisor, een informele vrouwenavond georganiseerd door Helen Hill, een bijeenkomst van Estafette Veteranen in de wijk Fatuhada, het Verzetsmuseum, het kantoor en videoarchief van Max Stahl [CAMSTL](#) en met regelmaat het kantoor van HAK.

Samen met Sisto dos Santos van HAK werkte ze aan de voorbereiding en de uitvoering van de *Popular Solidarity Award* voor Saskia Kouwenberg (die in november 1991 de videotape met de beelden van het bloedbad bij Santa Cruz naar buiten smokkelde) en de herdenking voor Sander Thoenes (de Nederlandse journalist die op 21 september 1999 in de wijk Becora in Dili om het leven werd gebracht door zich terugtrekkende Indonesische militairen).

Op 10 september vond de uitreiking van de Popular Solidarity Award op het plein bij [Centro Nasional Chega](#) plaats. De opkomst was enorm, met zowel diverse lokale media als vele overlevenden van het bloedbad bij Santa Cruz in 1991. Ook Max Stahl was hierbij aanwezig

De herdenking voor Sander Thoenes was op 21 september in de wijk Becora, bij de kerkmuur waar zijn herdenkingssteen staat.

Foto: Saskia Kouwenberg zit naast Mana Lu en luistert naar de toespraak van Gregório Saldhana (voorzitter van het 12 November Comité) tijdens de Popular Solidarity Award.

Op 24 september was in Dili een grote klimaatmars. Heel bijzonder waren de toespraken aan het einde van de mars: niet alleen jongeren aan het woord, maar ook de minister van Educatie.

Directeur van Radio Povo Viqueque, Florindo de Jesus, moest voor een training in Dili zijn. Endie maakte van de gelegenheid gebruik om alvast het bezoek aan het radiostation voor te bereiden.

Oktober

Op 4 oktober heeft Endie samen met João Dias een bezoek gebracht aan pastoor Domingus Maubere, van de kerk in Becora waar de herdenkingssteen van Sander Thoenes staat. Deze steen moet gerenoveerd worden en een stuk naar achteren worden verplaatst. Omdat de drukke weg is verbreed staat deze steen nu aan de stoepwand, wat gevaarlijke situaties oplevert tijdens de herdenkingen. De pastoor vindt het een goed idee om een deel van de kerkmuur te verplaatsen om ruimte te maken voor de herdenkingssteen. Het plan wordt nader uitgewerkt, onder andere met Sisto dos Santos (HAK) en Antonio Amaral ([Paya's Sisters / HTO](#)).

De periode tot aan het vertrek naar District Viqueque heeft Endie gebruikt om het solidarity fotoarchief uit te pluizen wat bij Helen Hill thuis in Dili is ondergebracht, meegebrachte boeken af te leveren bij de Biblioteka Movimentu Letras en gesprekken te voeren met Aderita Soares (CAC, Comité Anti-corruptie), Naldo Rei (Renetil), Luis Katana (voormalig politiek vluchteling), Atino Gusmão (La'ó Hamutuk), Titi en Nug (Indonesische mensenrechtenactivisten) en anderen.

Op 20 oktober vertrok Endie naar Viqueque om tijd door te brengen met het team van Radio Povo Viqueque. Ze kon verblijven bij het gezin van directeur Florindo de Jesus en werkte mee aan een speciale uitzending voor de vijftiende verjaardag van het radiostation.

In het radiostation werd gezamenlijk een overzicht gemaakt van te vervangen apparatuur en de benodigde onderhoudstaken. Ook werd een lijst opgesteld van af te schrijven apparatuur, deels kapot en deels niet langer nodig (bijvoorbeeld de transmissie van inkomende telefoontjes via een landline). Het rapport is in bezit van Radio Povo Viqueque en zal worden besproken met Lindo Pinto en Eurico Pereira van het CRC / SECOMS (Centro Radio Comuidade).

Radio Povo Viqueque was, samen met een aantal andere community radiostations, ingeschakeld voor een [UNICEF-programma](#) in samenwerking met de Timorese overheid. Door middel van live uitzendingen op locatie in de meer afgelegen sub-districten werden lokale leiders betrokken bij de noodzaak om alle (nieuwgeboren) kinderen door hun ouders te laten registreren. Het team van Radio Povo Viqueque had al een aantal locaties bezocht, maar nu was sub-district Lacluta aan de beurt en Endie ging mee – ruim vier uur hobbelend in een volgepakt microletje de bergen in naar het dorp Dilor.

Daar werd op een toegankelijke locatie de antenne en de mobile radio unit opgezet voor twee dagen uitzenden. Er werd contact gelegd met de politie, het schoolhoofd, de administrator van Lacluta en andere mensen een leidinggevende plek in de gemeenschap. Om onze aanwezigheid vertrouwd te maken, werd de eerste avond muziek gedraaid en kon de jeugd verzoekjes doen.

*Radio Povo Viqueque
live vanuit Dilor,
Lacluta.*

November

Terug in Dili werd opnieuw contact opgenomen met pastoor Domingus Maubere, ditmaal samen met Sisto dos Santos. De pastoor had de plannen voor de gedenksteen voor Sander Thoenes nu besproken met de Bisschop en deze was in principe akkoord met het idee om een stukje van de kerkmuur naar achter te verplaatsen. De bouwtekeningen konden worden gemaakt.

Op 11 november vond bij CNC in de voormalige Balide gevangenis een aangrijpende reünie plaats van 14 'gestolen kinderen' en hun families. Sommigen hadden elkaar niet meer gezien of gesproken sinds 1976. [Asia Justice And Rights](#) (Ajar) werkt samen met partners aan de terugkeer van deze kinderen, waarvan sommigen hun moedertaal vergeten zijn. Tijdens de Indonesische bezetting zijn meer dan 4.000 Timorese kinderen door militairen meegenomen naar Indonesië. Meestal tegen hun wil of onder een valse belofte aan de ouders over scholing op Java. Vanuit Oost Timor en Indonesië wordt hard gewerkt om niet alleen deze kinderen op te sporen, maar ook te begeleiden tijdens en na de hereniging met hun families. Lees meer hierover in Ajar's [persverklaring](#) (Engelstalig).

[Noot: foto's verwijderd op verzoek van de geportretteerde]

Op 12 november was de herdenking van het bloedbad bij Santa Cruz (1991), waarover onze stichting al veelvuldig geschreven heeft in eerdere verslagen en publicaties. De datum is sinds 2001 gewijd aan 'de jeugd en de toekomst'. Na de plechtigheden bij de Santa Cruz begraafplaats vond bij HAK een bijeenkomst plaats, die al gauw de wending maakte naar de vergelijkingen met de huidige situatie in West-Papua. Een verhitte discussie, met een gemoedelijke avond na afloop.

Van 13 tot 15 november was Endie in de stad Kupang, in het Indonesische West-Timor. Ze bezocht daar het Nusa Tenggara Timur Museum en maakte aantekeningen voor het onderzoek van Phyllis Ferguson over artefacten uit Oost Timor die in buitenlandse musea terecht zijn gekomen.

Op 22 november sprak John Waddingham in Dili bij CNC over de gesloten Timor-archieven die in Australië (deels) zouden vrijkomen. Hiermee zouden veel vragen over de Australische rol tijdens de Indonesische invasie en annexatie van Oost Timor. Duidelijk is dat Australië nog altijd niet zit te wachten op het openbaar maken van deze stukken, maar het zijn wel zeer wezenlijke stukjes van de puzzel voor de Timorese geschiedschrijving.

Op 28 november nam Saskia Kouwenberg de eremedaille Orde de Timor Lèste in ontvangst, samen met 100 veteranen van het gewapend verzet. Het was een eer om daar bij aanwezig te mogen zijn! Na afloop werden we opgewacht door een grote groep Timorese en internationale vrienden om dit samen te vieren en tevens als warme warme afsluiting van een bijzondere periode in Oost Timor.

December

In Nederland werd mede door de bevindingen en resultaten van deze reis voor onze stichting het jaar afgesloten met nieuwe inspiratie en concrete plannen voor 2020, zoals de gedenksteen voor Sander Thoenes, het boek van Eddy Korwa, Pasar Molen nieuwe stijl en ouderwets de boer op...

FINANCIËEL JAARVERSLAG 2019

Jaaroverzicht		
BEGINSALDO 01-01-2019	Toelichting	Euro
Rekening Courant	NL59 INGB 0008454545	201,04
Spaarrekening	NL59 INGB 0008454545	1 000,00
Contante kas	Memorabilia & operationeel	184,80
	Totaal	1 385,84
EINDSALDO 31-12-2019	Toelichting	
Rekening Courant	NL59 INGB 0008454545	832,55
Spaarrekening	NL59 INGB 0008454545	249,25
Contante kas	Memorabilia & operationeel	4,00
	Totaal	1 085,80
Balans		
ACTIVA	Toelichting	Euro
Rekening Courant	NL59 INGB 0008454545	832,55
Spaarrekening	NL59 INGB 0008454545	249,25
Contante kas	Memorabilia & operationeel	4,00
	Totaal	1 085,80
PASSIVA	Toelichting	
Geparkeerd geld	Radio Povo Viqueque	249,26
Geparkeerd geld	Boek Eddy Korwa	6,00
Te betalen januari 2020	Verlenging webdomein ONE	132,57
Eigen vermogen	Operationeel	697,97
	Totaal	1 085,80
Exploitatieoverzicht		
INKOMSTEN	Toelichting	Euro
Rente ING	Totaal (spaar-) rekeningen	0,25
Verkoop en/of activiteiten	Paneldiscussie Studio K	22,00
Giften algemeen	Operationeel en projecten	1 635,00
Donaties tbv reis Oost Timor	Conferentie en werkbezoek	2 140,00
Sponsors boek Eddy Korwa	Productie boek in wording	131,00
Gift extern project	Stolen Children Oost Timor	150,00
Gift extern project	Lombok voor Lombok	15,00
	Totaal	4 093,25
UITGAVEN	Toelichting	Euro
Bankkosten ING	Totaal (spaar-) rekeningen	104,20
Kantoorkosten	Internet & materialen	424,05
Vrijwilligers en contacten (NL)	Bijeenkomsten & overleg	54,50
Reiskosten in Nederland	Deelname div. Activiteiten	165,00
Reis/conferentie Oost Timor	Tickets, transit, communicatie	1758,84
Reis/conferentie Oost Timor	Timorese partnerprojecten	650,06
Memorabilia	Diverse materialen	83,93
Boek Eddy Korwa	Promotie en productie	923,63
Gift extern project	Stolen Children Oost Timor	153,08
Gift extern project	FWPC / Zuid-Afrika	50,00
Gift extern project	Lombok voor Lombok	26,00
	Totaal	4 393,29

Jaarverslag opgesteld door Endie van Binsbergen, voorzitter en Egbert Wever, waarnemend penningmeester

Een aantal illustraties is op verzoek van de geportretteerde verwijderd in maart 2021